

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Krakowie

LKR.410.4.3.2024

Pan
Zbigniew Moskal
Wójt Gminy Szczurowa
Urząd Gminy w Szczurowej
ul. Lwowska 2
32-820 Szczurowa

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/24/093 – Zapobieganie bezdomności zwierząt domowych

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Urząd Gminy w Szczurowej, ul. Lwowska 2, 32-820 Szczurowa (<i>Urząd</i>)
Kierownik jednostki kontrolowanej	Zbigniew Moskal, Wójt Gminy od 23 października 2018 r. (<i>Wójt</i>)
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Planowanie i organizowanie opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobieganie bezdomności zwierząt. 2. Realizacja zadań z zakresu opieki nad bezdomnymi zwierzętami i zapobiegania bezdomności oraz nadzór nad wykonywaniem tych zadań.
Okres objęty kontrolą	Lata 2019-2024, do zakończenia czynności kontrolnych, tj. 28 czerwca 2024 r., z uwzględnieniem faktów i dowodów wykraczających poza ten okres mających znaczenie dla badanej działalności.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Krakowie
Kontroler	Mariusz Pindral, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKR/27/2024 z 4 marca 2024 r. oraz nr LKR/84/2024 z 3 czerwca 2024 r. (akta kontroli str.1-3, 410)

¹ Dz. U. z 2022 r. poz. 623 ze zm., dalej: *ustawa o NIK*.

II. Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Gmina zaplanowała i zorganizowała opiekę nad zwierzętami bezdomnymi oraz podejmowała działania służące zapobieganiu bezdomności zwierząt. W ramach ich realizacji NIK stwierdziła jednak nieprawidłowości polegające głównie na nieuwzględnieniu wszystkich istotnych zagadnień w programach opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt, jak i w umowach ze schroniskami.

W latach 2019-2024 (do 28 czerwca 2024 r.) Programy opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt³ na poszczególne lata zostały uchwalane terminowo i przekazywano je do zaopiniowania odpowiednim instytucjom. Zgłaszane uwagi były uwzględniane w opracowywanych dokumentach. Uchwalone Programy zawierały wszystkie obligatoryjne elementy. Zapewniono również, aby przyjęte Programy odnosiły się do kotów, w tym wolnożyjących, poprzez dokarmianie, zapewnienie opieki weterynaryjnej jak również sterylizację i kastrację. Najwyższa Izba Kontroli zwraca jednak uwagę, że w programach na lata 2020 i 2021 nie wskazano wielkości środków wydatkowanych w rozbiciu na poszczególne zadania (podano jedną kwotę ogólną) oraz nie określono (w latach 2019-2024) konkretnych środków finansowych na realizację zadań związanych z opieką nad wolno żyjącymi kotami, co było niezgodne z art. 11a ust. 5 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt⁴. Ponadto w latach 2019–2024 Programy nie zawierały zapisów dotyczących: zapewnienia schronienia/budek, jak również rejestracji miejsc bytowania i dokarmiania kotów na swoim terenie oraz oceny liczebności populacji kotów, które znajdują się pod opieką gminy.

Rada Gminy prawidłowo i rzetelnie wykonywała obowiązki regulatora działalności w zakresie ochrony przed bezdomnymi zwierzętami, przyjmując uchwałę określającą wymagania jakie powinien spełniać przedsiębiorca ubiegający się o udzielenie zezwolenia na prowadzenie działalności w zakresie ochrony przed bezdomnymi zwierzętami, prowadzenia schronisk dla bezdomnych zwierząt a także grzebowisk i spalarni zwłok zwierzęcych i ich części na terenie Gminy Szczurowa. W zezwoleniach wydanych dla Schronisk nie określono jednak wprost wymagań dotyczących jakości usług objętych zezwoleniem, w tym norm zagęszczenia, norm żywienia, liczebności i kwalifikacji personelu, procedur przyjmowania i ewidencji zwierząt, czym naruszono art. 9 ust. 1 pkt 4 ustawy z 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach⁵.

Wójt Gminy, zawierając umowy ze schroniskami, spełnił wymogi rozporządzenia w sprawie zasad i warunków wylapywania bezdomnych zwierząt⁶, ale nie zabezpieczył należycie interesu Gminy, gdyż podpisane umowy:

- nie zawierały wskazanego czasu reakcji od momentu zgłoszenia do momentu odłowienia zwierzęcia (umowy z lat 2019-2020),
- nie zawierały wymogów o których mowa w rozporządzeniu Rady (WE) nr 1/2005 w sprawie ochrony zwierząt podczas transportu i związanych z tym działań (umowy z lat 2019-2024),

² Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej. W niniejszym wystąpieniu pokontrolnym sformułowano ocenę w formie opisowej.

³ Dalej: Program.

⁴ Ustawa z 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt (Dz.U. z 2023 r. poz. 1580, ze zm.), dalej: uoz.

⁵ Ustawa z 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz.U. z 1996 r. Nr 132, poz. 622 ze zm.), dalej: ucpq.

⁶ Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 26 sierpnia 1998 r. w sprawie zasad i warunków wylapywania bezdomnych zwierząt (Dz. U. z 1998 r., Nr 116, poz. 753)

- nie obejmowały kotów, co było niezgodne z art. 11 ust. 1 uoz (umowa z 2019 r.),
- nie przewidywały kar umownych za niewykonanie lub nienależyte wykonanie umowy (umowy z lat 2019-2022),
- nie zapewniły Gminie prawa do kontroli realizowanego przez schronisko zadania wynikającego z podpisanej umowy (umowy z lat 2019-2024).

W ocenie NIK brak powyższych postanowień utrudnia egzekwowanie od schronisk, z którymi podpisano stosowne umowy, realizację zadań polegających na zapobieganiu bezdomności zwierząt i zapewnieniu opieki bezdomnym zwierzętom oraz ich wylapywania.

Gmina właściwie realizowała zadanie polegające na wylapywaniu zwierząt bezdomnych. W każdym przypadku informowano schronisko, które dokonywało odłowienia i przewiezienia zwierzęcia bez zbędnej zwłoki, a pracownicy Urzędu Gminy podejmowali próby znalezienia dotychczasowych właścicieli zagubionych zwierząt. Sprawowano również właściwą opiekę nad kotami wolno żyjącymi, poprzez ich dokarmianie oraz sterylizację i kastrację.

Gmina zaplanowała i wydała odpowiednią wielkość środków finansowych na zapobieganie bezdomności zwierząt i opiekę nad nimi, w tym na znakowanie, kastrację/sterylizację, zapewnienie całodobowej opieki weterynaryjnej w przypadku zdarzeń drogowych z udziałem zwierząt, opiekę nad kotami wolnożyjącymi, jaka również wylapywanie i pobyt zwierząt w schronisku. Zaplanowane wydatki wystarczały na realizację zadań określonych w programach opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt. Jedynie w 2023 r. zaistniała konieczność zwiększenia planu z 60 tys. zł do 78,5 tys. zł, co wynikało z pojawienia się większej liczby zwierząt do odłowienia. Nie ponoszono natomiast odrębnych wydatków na promocję adopcji zwierząt, która odbywała się poprzez zamieszczanie ogłoszeń na stronie internetowej Urzędu Gminy oraz tablicy ogłoszeń.

Finansowanie zadania w zakresie opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania ich bezdomności przebiegało prawidłowo. Odpowiednie środki zaplanowano w uchwale budżetowej, uwzględnione je w przyjętych Programach oraz sprawozdaniach z wykonania budżetu. Rozliczenia następowały na podstawie zatwierdzonych faktur, gdzie kwotę wynagrodzenia obliczano zgodnie z zawartymi umowami. Prowadzone księgi rachunkowe umożliwiły ewidencyjne wyodrębnienie finansowanego zadania.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowej⁷ kontrolowanej działalności

OBSZAR	1. Planowanie i organizowanie opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt
Opis stanu faktycznego	1.1. Gmina nie współdziałała z innymi jednostkami samorządu terytorialnego w sprawie wspólnej realizacji zadań z zakresu opieki nad zwierzętami bezdomnymi i zapobiegania ich bezdomności. (akta kontroli str. 5) Wójt Gminy wyjaśnił, że: „Gmina Szczurowa nie nawiązywała współpracy z innymi jednostkami samorządu terytorialnego ani nie przystępowała do związku międzygminnego w zakresie opieki nad zwierzętami bezdomnymi, ponieważ problem bezdomności zwierząt nie ma w Gminie Szczurowa charakteru międzygminnego i do jego rozwiązania nie jest potrzebna współpraca z innymi gminami, a jedynie ze schroniskiem.” (akta kontroli str. 201-207) W latach 2019-2024 zgodnie z programami opieki nad zwierzętami bezdomnymi i zapobiegania bezdomności zwierząt Gmina planowała wydać odpowiednio: 65 tys. zł, 58 tys. zł, 58 tys. zł, 60 tys. zł, 78,5 tys. zł oraz 60 tys. zł. Gmina wydała odpowiednio: 39 tys. zł, 54,4 tys. zł, 32,6 tys. zł, 36,7 tys. zł, 76,5 tys. zł oraz 6,9 tys. zł (I kwartał 2024 r.), w tym: – na wylapywanie i pobyt zwierząt w schroniskach, odpowiednio: 37,1 tys. zł, 53,5 tys. zł, 32,6 tys. zł, 33,7 tys. zł, 74,7 tys. zł oraz 6,3 tys. zł; – na opiekę nad wolno żyjącymi kotami: 1,3 tys. zł (2019 r.), 0,1 tys. zł (2020 r.), – na zapobieganie bezdomności kotów wolno żyjących (znakowanie, kastrację/sterylizację)⁸: 1,4 tys. zł (2022 r.), 1,8 tys. zł (2023 r.); – zapewnienie całodobowej opieki weterynaryjnej w przypadkach zdarzeń drogowych z udziałem zwierząt: 0,6 tys. zł (2019 r.), 0,8 tys. zł (2020 r.), 1,5 tys. zł (2022 r.), na odbiór padłych zwierząt wydatki poniesiono tylko w latach 2022-2024, odpowiednio: 3,5 tys. zł, 4,1 tys. zł oraz 0,7 tys. zł. W okresie objętym kontrolą nie ponoszono wydatków majątkowych związanych z realizacją ww. zadań. (akta kontroli str. 6) 1.2. W poszczególnych latach 2019 – 2024 (I kwartał) liczba zwierząt bezdomnych odłowionych w gminie przedstawiała się następująco: 21, 28, 19, 30, 45 i 3. Wszystkie odłowione zwierzęta przekazano do schroniska⁹, z wyjątkiem czterech kotów wolno żyjących odłowionych w 2022 r. i trzech – w 2023 r., które poddano sterylizacji, a następnie wypuszczono. Wg stanów na koniec każdego roku nie było zwierząt bezdomnych (wszystkie zwierzęta bezdomne odłowiono i oddano do Schroniska). (akta kontroli str. 7)

⁷ Oceny częściowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena częściowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁸ Bez zwierząt bezdomnych w schroniskach.

⁹ W 2019 r. oraz w latach 2021-2024 zwierzęta umieszczano w schronisku Azyl funkcjonującym w strukturach organizacyjnych Miejskiego Przedsiębiorstwa Gospodarki Komunalnej w Tarnowie, natomiast w 2020 r. Gmina miała podpisaną umowę ze schroniskiem Fundacja Straż Obrony Praw Zwierząt w Borku.

Co roku w raporcie o stanie Gminy zamieszczano informacje o:

- uchwaleniu przez Radę Gminy programu opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobieganiu ich bezdomności,
- pozytywnym zaopiniowaniu programu przez uprawnione podmioty,
- głównych celach programu opieki nad zwierzętami bezdomnymi,
- kosztach ogółem poniesionych na opiekę nad bezdomnymi zwierzętami,
- ilości podjętych działań i interwencji, wspólnie ze schroniskiem Azył lub Fundacją Staż Obrony Zwierząt.

Gmina nie prowadziła odrębnych analiz/badań dotyczących bezdomności zwierząt.

(akta kontroli str. 8-13)

Wójt Gminy wyjaśnił, że: „Nie było potrzeby prowadzenia analiz/badań dotyczących bezdomności zwierząt, gdyż na terenie Gminy nie występuje taki problem. Wszystkie zwierzęta są na bieżąco odławiane. Mała liczba odłowionych zwierząt dodatkowo świadczy o tym, że w Gminie nie ma problemu zwierząt bezdomnych.”

(akta kontroli str. 497)

W sprawozdaniach z wykonania budżetu Gminy Szczurowa zamieszczano informacje o wydatkowanych kwotach. Zwracano uwagę, że wykonanie budżetu w tym rozdziale zależy od liczby zdarzeń związanych z opieką nad zwierzętami bezdomnymi, a plan ustala się w oparciu o wydatki z lat wcześniejszych.

(akta kontroli str. 14-23)

W temacie zapobiegania bezdomności zwierząt nie złożono żadnych skarg, wniosków oraz interpelacji radnych.

(akta kontroli str. 121-122)

1.3. W latach 2019-2024 Wójt Gminy zapewnił terminowe podjęcie przez Radę Gminy programów opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt na terenie Gminy Szczurowa, co nastąpiło odpowiednio: 29 marca 2019 r.¹⁰, 13 marca 2020 r.¹¹, 26 marca 2021 r.¹², 10 marca 2022 r.¹³, 31 marca 2023 r.¹⁴, 16 lutego 2024 r.¹⁵ Projekty uchwał w każdym roku (najpóźniej do 1 lutego) przekazywano do zaopiniowania: Powiatowemu Lekarzowi Weterynarii w Brzesku (PLW), kołom łowieckim działającym na terenie Gminy oraz organizacjom społecznym działającym na obszarze gminy, których statutowym celem działania była ochrona zwierząt. Zgłoszone uwagi od opiniujących instytucji dotyczyły:

- wykreślenia zapisu z Programu dającego możliwość poszukiwania nowych właścicieli dla zwierząt, zanim te zwierzęta nie zostaną przekazane do schroniska i poddane sterylizacji lub kastracji - uwaga zgłoszona do Programu na 2019 r. przez PLW;
- braku w programie zapisu, że zabiegi sterylizacji lub kastracji zwierząt przekazywanych do schroniska są obligatoryjne – uwaga zgłoszona do Programu z 2019 r. przez PLW;
- braku zapisów dotyczących całodobowego przyjmowania zgłoszeń, również w święta oraz braku wskazania miejsca przekazania odnalezionego zwierzęcia

¹⁰ Dz. Urz. Województwa Małopolskiego z 18 kwietnia 2019 r., poz. 3246.

¹¹ Dz. Urz. Województwa Małopolskiego z 20 marca 2020 r., poz. 2436.

¹² Dz. Urz. Województwa Małopolskiego z 31 marca 2021 r., poz. 1909.

¹³ Dz. Urz. Województwa Małopolskiego z 18 marca 2022 r., poz. 1903.

¹⁴ Dz. Urz. Województwa Małopolskiego z 14 kwietnia 2023 r., poz. 2844.

¹⁵ Dz. Urz. Województwa Małopolskiego z 26 lutego 2024 r., poz. 1394.

gospodarskiego – uwaga zgłoszona do Programu z 2021 r. przez Fundację Straż Obrony Praw Zwierząt z Wieliczki.

Wszystkie zgłoszone uwagi zostały wprowadzone do opiniowanych projektów programów. Projekty przedstawione przez Wójta opiniującym były zgodne (poza ww. uwagami) z wersjami przedstawionymi Radzie Gminy i ostatecznie uchwalonymi przez ten organ. W pozostałych latach programy zostały zaakceptowane w trybie „milczącej zgody” (art. 11a ust. 7 uoz).

(akta kontroli str. 24-122)

Na podstawie analizy programów opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt w Gminie Szczurowa, przyjętych w latach 2019-2024, ustalono, że:

- Wójt najpóźniej do dnia 1 lutego przekazywał projekty programów do zaopiniowania:
 - właściwemu powiatowemu lekarzowi weterynarii¹⁶,
 - organizacjom społecznym, których statutowym celem działania jest ochrona zwierząt, działającym na obszarze gminy (odpowiednio: Krakowskiemu Towarzystwu Opieki nad Zwierzętami – 24 stycznia 2019 r., Fundacji Straż Obrony Praw Zwierząt w Wieliczce – 21 stycznia 2020 r. oraz 31 stycznia 2022 r., Schronisku Azyl w Tarnowie – 18 stycznia 2023 r. oraz 26 stycznia 2024 r.),
 - dzierżawcom lub zarządcom obwodów łowieckich, działających na obszarze gminy;
- Programy obejmowały każdy z obligatoryjnych elementów, tj.: odławianie bezdomnych zwierząt (również bezdomnych kotów), w tym: określenie charakteru wyłapywania zwierząt (stały we wszystkich latach), zapewnienie bezdomnym zwierzętom miejsca w schronisku dla zwierząt, obligatoryjną sterylizację albo kastrację zwierząt w schroniskach dla zwierząt, poszukiwanie właścicieli dla bezdomnych zwierząt, usypianie ślepych miotów, opiekę nad wolno żyjącymi kotami, w tym ich dokarmianie (schronisko Azyl w Tarnowie oraz schronisko Fundacja Straż Obrony Praw Zwierząt w Borku¹⁷ - tylko w 2020 r.), zapewnienie całodobowej opieki weterynaryjnej w przypadkach zdarzeń drogowych z udziałem zwierząt (opiekę zapewniało schronisko Azyl w Tarnowie oraz schronisko w Borku - tylko w 2020 r., na podstawie zawartej umowy) oraz wskazanie gospodarstwa rolnego w celu zapewnienia miejsca dla zwierząt gospodarskich (Dołęga 131, 32-821 Zaborów);
- w zakresie zapobiegania bezdomności: Programy obejmowały znakowanie tylko zwierząt bezdomnych, poprzez wszczepienie transpondera, po dwóch tygodniach pobytu w schronisku – jeżeli nie zgłosił się właściciel, a także przewidziano sterylizację lub kastrację zwierząt bezdomnych przekazanych do schroniska (doprecyzowano realizację zadania ustawowego);
- wszystkie zadania z zakresu opieki nad zwierzętami domowymi przekazano schroniskom. Schroniska również odpowiedzialne były za odławianie zwierząt i opiekę weterynaryjną¹⁸; Schroniska wskazane w Programach były schroniskami legalnie działającymi – były objęte systemowym nadzorem weterynaryjnym¹⁹,

¹⁶ Odpowiednio: 24 stycznia 2019 r., 21 stycznia 2020 r., 21 stycznia 2021 r., 31 stycznia 2022 r., 18 stycznia 2023 r. oraz 26 stycznia 2024 r.

¹⁷ Dalej: schronisko w Borku.

¹⁸ Przewóz zwierząt bezdomnych odbywał się na dystansie krótszym niż 65 km, w związku z czym nie wymagane było zaświadczenie przewoźnika w zakresie transportu zwierząt bezdomnych.

¹⁹ Posiadały weterynaryjny numer identyfikacyjny: schronisko w Tarnowie – 12633401, schronisko w Borku – 12013402.

a Wójt wydał im zezwolenia na prowadzenia działalności w zakresie ochrony przed bezdomnymi zwierzętami na terenie Gminy Szczurowa²⁰;

- w programach nie wskazano miejsca tymczasowego przetrzymywania zwierząt. Program przewidywał przekazywanie zwierząt bezpośrednio do schroniska. Kierownik Wydziału Inwestycji, Planowania Przestrzennego i Gospodarki Mieniem Komunalnym wyjaśniła, że: „W 1029 r. w Programie znalazły się zapisy m.in. mówiące o tym, że Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Szczurowej będzie odławiał i przetrzymywał bezdomne zwierzęta. Jednak zapis ten nie został wykorzystany, gdyż całość zadań przejęło Schronisko Azyl. Ten zapis w programie pojawił się, gdyż na początku nie było wiadomo czy Schronisko Azyl będzie samodzielnie wykonywać zadania w zakresie odławiania i opieki nad zwierzętami bezdomnymi.”;
- w zakresie zadań fakultatywnych: Programy obejmowały działalność edukacyjną dotyczącą bezdomności zwierząt poprzez ogłoszenia na stronach internetowych oraz tablicy ogłoszeń, informacji jak postępować z bezdomnymi zwierzętami;
- programy zawierały wskazanie wysokości środków finansowych przeznaczonych na jego realizację, odpowiednio: 65 tys. zł, 58 tys. zł, 58 tys. zł, 60 tys. zł, 78,5 tys. zł oraz 60 tys. zł.

W 2019 r. wyszczególniono zadania: odławianie bezdomnych zwierząt, umieszczanie i zapewnianie opieki w schronisku, w tym chipowanie, sterylizacja i kastrowanie (plan 55 tys. zł, wykonanie 3,7 tys. zł), zapewnienie całodobowej opieki weterynaryjnej bezdomnym zwierzętom poszkodowanym w wypadkach samochodowych, usypianie ślepych miotów, a także zapewnienie opieki weterynaryjnej i wykonywanie niezbędnych zabiegów weterynaryjnych bezdomnym zwierzętom (plan 3 tys. zł, wykonanie 0,6 tys. zł), zapewnienie miejsca dla zwierząt gospodarskich (plan 3 tys. zł, wykonanie 0 zł), opiekę nad kotami wolnożyjącymi, zakup karmy (plan 4 tys. zł, wykonanie 1,3 tys. zł).

W 2020 r. i 2021 r. nie wskazano w programach planowanych wydatków w rozbiciu na poszczególne zadania, co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*. W omawianych latach wykonanie wydatków na odławianie bezdomnych zwierząt, umieszczanie i zapewnienie opieki w schronisku wyniosło: 53,5 tys. zł w 2020 r. i 32,6 tys. zł w 2021 r., zapewnienie całodobowej opieki weterynaryjnej w przypadkach zdarzeń drogowych z udziałem zwierząt odpowiednio: 0,8 tys. zł i 0 zł, opieka nad wolno żyjącymi kotami odpowiednio: 0,1 tys. zł i 0 zł.

W latach 2022-2024 r. wyszczególniono te same zadania, tj.: odławianie bezdomnych zwierząt, umieszczanie i zapewnienie opieki w schronisku, w tym chipowanie, sterylizacja i kastracja, zapewnienie całodobowej opieki weterynaryjnej bezdomnym zwierzętom poszkodowanym w wypadkach drogowych, usypianie ślepych miotów, zapewnienie miejsca dla zwierząt gospodarskich z terenu gminy oraz opiekę nad wolno żyjącymi kotami (odpowiednio plan: 54,5 tys. zł, 72 tys. zł, 51,5 tys. zł, wykonanie: 33,2 tys. zł, 72,5 tys. zł, 6,3 tys. zł), działania edukacyjno-promocyjne (plan w każdym roku wyniósł po 2 tys., natomiast nie dokonano żadnych wydatków na ten cel), odbiór padłych zwierząt z działek gminnych (plan odpowiednio: 3,5 tys. zł, 4,5 tys. zł, 6,5 tys. zł, wykonanie odpowiednio: 3,5 tys. zł, 4,1 tys. zł oraz 0,7 tys. zł);

- zaplanowane kwoty (poza 2023 r.) wystarczały na realizację zadań określonych w programach. Jedynie w 2023 r. pierwotnie zaplanowano kwotę wydatków na

²⁰ Schronisko w Tarnowie prowadzone przez Spółkę - jednostkę organizacyjną Gminy Miasta Tarnowa, prowadzącą na obszarze własnej gminy działalność, z zakresu prowadzenia schronisk dla bezdomnych zwierząt, nie miała obowiązku uzyskania zezwolenia na ww. działalność, spełniała wszystkie wymogi określone przez jst dla prowadzenia tego rodzaju działalności. Schronisko w Borku posiadało wymagane zezwolenie i spełniało wszystkie wymogi określone przez jst dla prowadzenia tego rodzaju działalności.

60 tys. zł, którą zwiększono do 78,5 tys. zł. Przyczyną było pojawienie się większej liczby zwierząt bezdomnych do odłowienia.

(akta kontroli str. 24-120, 123-157, 498)

1.4. W okresie objętym kontrolą łącznie odłowiono 24 koty bezdomne, które następnie przekazano do schronisk, posiadających kociarnię.

W odniesieniu do kotów wolno żyjących w programach przygotowanych na lata 2019-2024 umieszczono zapisy dotyczące opieki nad nimi, tj.: zakup karmy dla zapewnienia dokarmiania kotów przy udziale społecznych opiekunów oraz poddawanie dokarmianych kotów sterylizacji i kastracji. W latach 2019-2021 dodatkowo umieszczono w programach zapis o zapewnieniu pomocy weterynaryjnej rannym i chorym kotom wolno żyjącym. W każdym programie wskazano, że „Gmina Szczurowa jest gminą typowo rolniczą i problem dziko żyjących kotów jest minimalny. W razie zgłoszenia takich przypadków zastosowane zostanie postępowanie, o którym mowa w ust.1”, tj. ww. działania z zakresu opieki nad kotami wolno żyjącymi.

W Programach nie określono jednak sposobu monitorowania populacji kotów wolno żyjących pozwalającego na określenie potrzeb w zakresie m.in. dokarmiania oraz kontroli wydatków ponoszonych na te zadania. W szczególności, populacja kotów wolno żyjących powinna być oszacowana w celu stworzenia odpowiedniego systemu zapewnienia karmy dla kotów oraz przyjęcia adekwatnych działań w zakresie kontroli ich rozrodczości – szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 7, 25, 42, 58, 76, 91, 104)

Wójt wyjaśnił, że: „Nie istnieją sytuacje przerzucania na inne podmioty odpowiedzialności za odławianie i opiekę nad bezdomnymi i wolno żyjącymi kotami. Całość zadań w tym zakresie realizuje Gmina wspólnie ze schroniskiem.”

(akta kontroli str. 201-207)

1.5. W uchwale Rady Gminy nr XII/84/2025 z dnia 29 grudnia 2015 r.²¹ określono wymagania, jakie powinien spełniać przedsiębiorca ubiegający się o udzielenie zezwolenia na prowadzenie działalności w zakresie ochrony przed bezdomnymi zwierzętami, prowadzenia schronisk dla bezdomnych zwierząt, a także grzebowisk i spalarni zwłok zwierzęcych i ich części na terenie Gminy Szczurowa. Do wymagań w zakresie ochrony przed bezdomnymi zwierzętami należały m.in.: prowadzenie zarejestrowanej działalności gospodarczej w zakresie ochrony przed bezdomnymi zwierzętami, posiadanie decyzji PLW, udokumentowanie gotowości udzielenia pomocy przez lekarza weterynarii, dysponowanie odpowiednio przeszkolonym personelem, dysponowanie specjalistycznymi atestowanymi urządzeniami dla odławiania i przenoszenia zwierząt, dysponowanie tytułem prawnym do miejsca pozostawienia wyłapanych zwierząt, udokumentowanie całodobowej dyspozycyjności, udokumentowanie gotowości odbioru zwłok zwierzęcych. Do wymagań w zakresie prowadzenia schronisk należały m.in.: posiadanie zarejestrowanej działalności gospodarczej w zakresie prowadzenia schronisk, dysponowanie tytułem prawnym do nieruchomości, na której prowadzone będzie schronisko, spełnienie wymagań zawartych w przepisach weterynaryjnych, sanitarnych i prawa budowlanego, dysponowanie pomieszczeniami dla bezdomnych zwierząt spełniającymi warunki określone w ustawie o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczania chorób zakaźnych zwierząt, zapewnienie opieki weterynaryjnej dla zwierząt przebywających w schronisku, posiadanie chłodni do przechowywania zwłok zwierzęcych oraz umowy z podmiotem zajmującym się odbiorem i unieszkodliwianiem zwłok zwierzęcych, dysponowanie obiektami wraz z wyposażeniem specjalistycznym,

²¹ Dziennik Urzędowy Województwa Małopolskiego z 12 stycznia 2016 r., poz. 362.

spełnienie odpowiednich warunków transportu zwierząt, spełnienie wymagań weterynaryjnych potwierdzonych przez PLW.

(akta kontroli str. 188-190)

Dnia 18 lutego 2016 r. Wójt wydał zezwolenie Przedsiębiorstwu Usług Komunalnych w Tarnowie (schronisko Azyl) na prowadzenie działalności w zakresie ochrony przed bezdomnymi zwierzętami, a 13 stycznia 2020 r. Fundacji Straż Obrony Praw Zwierząt w Wieliczce²² (schronisko Borek) na prowadzenie działalności w zakresie ochrony przed bezdomnymi zwierzętami. Oba podmioty, starające się o wydanie zezwolenia, spełniły wymagania określone w uchwale nr XII/84/2025 z dnia 29 grudnia 2015 r. Niezgodność wydanych zezwoleń z art. 9 ust. 1 pkt 4 ucpg opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 134-139)

1.6. W latach 2019-2024 (z wyjątkiem 2020 r.) Gmina podpisała z podmiotem prowadzącym schronisko Azyl umowę obejmującą wykonywanie usług odławiania, transportu oraz utrzymania w schronisku bezdomnych zwierząt. Taką samą umowę podpisano na 2020 r. z podmiotem prowadzącym schronisko w Borku. Umowa w 2019 r. dotyczyła tylko bezdomnych psów, nie obejmowała bezdomnych kotów – szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

Podmioty te zostały wymienione w programach jako właściwe do odławiania zwierząt. Oba podmioty miały stosowne zezwolenia.

(akta kontroli str. 24-120, 134-139, 158-187)

Umowy na wylapywanie zwierząt spełniały wymogi rozporządzenia w sprawie zasad i warunków wylapywania bezdomnych zwierząt²³ i zawierały:

- wskazanie urządzeń i środków, przy pomocy których zwierzęta będą wylapywane,
- określenie środków do przewozu zwierząt,
- zapewnienie, w razie potrzeby, pomocy lekarsko-weterynaryjnej,
- wskazanie schroniska jako miejsca, do którego bezpośrednio po wylapaniu przewożone są zwierzęta.

(akta kontroli str. 159-160, 164-165, 171-172, 178, 183, 189)

W umowach wskazano czas reakcji od momentu zgłoszenia do odłowienia zwierzęcia: 3 godz. (2021 r.) i 2 godz. (w latach 2022-2024). Brak wskazania czasu reakcji w umowach w latach 2019-2020 opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*. W dni powszednie, w godzinach pracy Urzędu, za przyjęcie zgłoszenia odpowiedzialny był pracownik Urzędu (wskazano imię i nazwisko oraz nr telefonu), natomiast po godzinach pracy Urzędu, w weekendy i święta Policja.

(akta kontroli str. 161, 164, 171, 178-179, 184, 186, 190-191, 196-199)

W uchwale nr XII/84/2015 Rady Gminy Szczurowa z dnia 29 grudnia 2015 r. w załączniku nr 1, pkt 2 zapisano, że przedsiębiorca ubiegający się o udzielenie zezwolenia, jego wspólnicy i osoby zasiadające w organach przedsiębiorcy nie mogą być prawomocnie skazani za przestępstwa lub wykroczenia przeciwko zwierzętom.

(akta kontroli str. 194)

W umowach podpisanych z podmiotami prowadzącymi schroniska w latach 2023-2024 przewidziano kary umowne za niewykonanie lub nienależyte wykonanie umowy

²² KRS 0000584245, zgodnie z KRS podmiot wpisany do rejestru przedsiębiorców i rejestru stowarzyszeń.

²³ Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 26 sierpnia 1998 r. w sprawie zasad i warunków wylapywania bezdomnych zwierząt (Dz. U. Nr 116, poz. 753).

w wysokości 100 zł za każdą usługę. W umowach podpisanych w pozostałych latach nie przewidziano kar umownych, co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 186, 191)

W umowach ze schroniskami Gmina nie zagwarantowała sobie prawa do kontroli realizowanego zadania wynikającego z tej umowy, co zostało opisane w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 158-192)

1.7. Umowy ze schroniskami zawierały postanowienia dotyczące:

- obligatoryjnej kastracji/sterylizacji zwierząt przebywających w schronisku;
- zobowiązania podmiotu prowadzącego schronisko do znakowania wszystkich zwierząt niezwłocznie po przyjęciu do schroniska;
- świadczenia usług odławiania, transportu i opieki na zwierzętami bezdomnymi; nie były zawierane umowy o przeniesienie praw własności przekazanych do schroniska zwierząt;
- wymogów, o których mowa w rozporządzeniu Rady (WE) nr 1/2005 w sprawie ochrony zwierząt podczas transportu i związanych z tym działań²⁴;
- sposobu ustalania wynagrodzeń podmiotu prowadzącego schronisko, przy czym tylko w umowie podpisanej na 2019 r. zróżnicowano wynagrodzenie dla schroniska za przetrzymywanie zwierzęcia w zależności od długości jego pobytu (im dłuższy pobyt zwierzęcia, tym większe wynagrodzenie dla Schroniska). Pozostałe umowy nie przewidywały zróżnicowania opłat w zależności od długości pobytu zwierzęcia w schronisku;
- opieki weterynaryjnej, bez podania jej szczegółowego zakresu, co zostało opisane w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości, pkt 9a*;
- zobowiązania podmiotu prowadzącego schronisko do informowania o przyjętych zwierzętach, m.in. na stronach internetowych, celem umożliwienia zdalnej identyfikacji zagubionych zwierząt przez ich właścicieli oraz ułatwienia procesu adopcji;
- obowiązku zwrotu zwierzęcia prawowitemu właścicielowi zwierzęcia, który wykaże, że zwierzę należy do niego;
- ogólnego upoważnienia podmiotu prowadzącego schronisko do adopcji, bez zobowiązania podmiotu prowadzącego schronisko do aktywnego poszukiwania nowych właścicieli dla bezdomnych zwierząt z podaniem sposobów i typów działań, co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

Wykaz uregulowań, jakie nie znalazły się w umowach zawartych pomiędzy Gminą a podmiotami prowadzącymi schroniska, służących zapewnieniu należytego wykonania zadania własnego gminy, przedstawiono w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 158-192)

1.8. W latach 2019-2024 Gmina podpisała umowy z podmiotami świadczącymi usługi wypasywania, przyjmowania i opieki nad zwierzętami bezdomnymi z terenu Gminy Szczurowa odpowiednio na kwoty²⁵: 39 tys. zł, 35 tys. zł, 45 tys. zł, 45 tys. zł, 45 tys. zł, 51,5 tys. zł. Zgodnie z wewnętrznymi regulacjami do zakupów poniżej kwoty 15 tys.

²⁴ Rozporządzenie Rady (WE) nr 1/2005 z 22 grudnia 2004 r. w sprawie ochrony zwierząt podczas transportu i związanych z tym działań oraz zmieniającym dyrektywę 64/432/EWG i 93/119/WE oraz rozporządzenie (WE) nr 1255/97 (Dz. Urz. UE L 3 z 05.01.2005).

²⁵ Kwoty brutto.

euro (w latach 2019-2020) oraz 50 tys. zł (w pozostałych latach) nie stosowano zapytań ofertowych.

(akta kontroli str. 161, 167, 173, 181, 185, 190, 2010-2022)

Wójt wyjaśnił, że: „W latach 2019-2024 przy wyborze podmiotu świadczącego usługi wyłapywania, przyjmowania i opieki nad zwierzętami bezdomnymi z terenu Gminy Szczurowa brane były pod uwagę różne kryteria, jak warunki panujące w schronisku, pozytywne opinie na temat schroniska, aktywny wolontariat w schronisku, bliska odległość oraz cena”.

(akta kontroli str. 225-226)

Gmina, podpisując w latach 2020-2024 umowy z podmiotami prowadzącymi schronisko w sprawie wykonywania usług odławiania, transportu oraz utrzymania w schronisku bezdomnych zwierząt, nie zróżnicowała stawki wynagrodzenia dla schroniska w zależności od długości pobytu zwierzęcia w tym schronisku.

(akta kontroli str. 158-192, 201-207)

1.9. W programach opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności nie zawarto kwestii dotyczących sterylizacji/kastracji i znakowania zwierząt właścicielskich, które są zadaniem fakultatywnym. Gmina nie przeprowadzała również kastracji/sterylizacji oraz znakowania zwierząt właścicielskich.

(akta kontroli str. 209)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W latach 2020 i 2021 w programach opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt sposób wydatkowania środków finansowych określono ogólnie, tj. bez rozbicia na poszczególne zadania, co było niezgodne z art. 11a ust. 5 uoz. Stosownie do tego przepisu program zawiera wskazanie wysokości środków finansowych przeznaczonych na jego realizację oraz sposób wydatkowania tych środków. W przywołanych programach podano jedynie ogólną kwotę wydatków na cele w nich określone, łącznie na wszystkie zadania wyspecyfikowane w programach. Zgodnie z wyrokiem NSA²⁶ z 22 września 2020 r. w programie opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt należy uregulować sposób wydatkowania środków finansowych przeznaczonych na realizację programu w sposób wyczerpujący, tj. określić kwoty środków finansowych na każde zadanie obligatoryjne i fakultatywne wymienione w programie, z osobna, wskazując sposób rozdysponowania puli środków finansowych przeznaczonych na poszczególne cele i założenia przyjęte w programie. Wskazany przepis bezwzględnie wymaga, by rada gminy w sposób szczegółowy i wyczerpujący określiła wysokość środków finansowych przeznaczonych na realizację programu oraz sposób wydatkowania tych środków poprzez egemplifikację zadań wykonywanych w ramach programu oraz określenie środków na realizację poszczególnych zadań”. Przez określenie sposobów wydatkowania należy rozumieć wskazanie konkretnych form ich wykorzystania, ukierunkowanych na osiągnięcie celów programu. Zatem tylko powiązanie uchwalonej kwoty środków finansowych, przeznaczonych na realizację programu, z konkretnym sposobem ich wydatkowania pozwala przyjąć, że nie jest on fikcją i umożliwia faktycznie wykonanie poszczególnych zadań, zgodnie z przyjętymi w uchwale priorytetami.

(akta kontroli str. 43, 59)

²⁶ Sygn. akt II OSK 1087/20.

Wójt wyjaśnił, że: „Zaprzecza się by Programy opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt na terenie Gminy Szczurowa na lata 2020 i 2021 – miały być niezgodne z art. 11a ust. 5 ustawy o ochronie zwierząt – w kontekście sposobu ujawnienia w uchwale Rady Gminy Szczurowa – wysokości środków finansowych przeznaczonych na realizację programu. W tym kontekście nie mogą umknąć uwadze następujące wskazania. Uchwała musi zawierać wskazanie środków (ich wysokości) na realizację programu, natomiast wtórną kwestią jest wskazanie w uchwale sposobu wydatkowania tych środków. Uwaga ta ma pozaprawny charakter, ale narzuca się, że w praktyce trudno określić jak dokładnie ma wyglądać rozdysponowanie środków na przyszłość, skoro nie wiadomo, jakie i w jakim zakresie wystąpią potrzeby przy realizacji programu. Wskazanie środków na realizację programu ma na celu zapewnienie możliwości realizacji uchwały poprzez zapewnienie jej finansowania. Rada gminy ma przede wszystkim obowiązek uchwalić wysokość środków na realizację programu. Jak konkretnie środki te mają być wydatkowane nie jest kwestią na tyle istotną by uzasadniać eliminację całej uchwały z obrotu prawnego (por. wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Krakowie z dnia 4 kwietnia 2018 r. II SA/Kr 205/18). Z treści art. 11a ust. 5 ustawy o ochronie zwierząt nie wynika, w jaki sposób rada gminy powinna przedstawić kwotę środków przeznaczonych na realizację projektu. Inaczej mówiąc ustawodawca nie zobowiązuje tu wprost organu do określenia, na które z zadań wskazanych w programie, jaka kwota została przeznaczona. Możliwa jest nawet wykładnia, że wystarczające jest wskazanie kwoty łącznej, przeznaczonej na realizację wszystkich zadań, o których mowa w art. 11a ust. 2 ustawy (por. wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Gliwicach z dnia 20.10.2023 r. sygn. akt: II SA/GI 1044/23). Nadto wskazać należy, iż przedmiotowe Programy na lata 2020 i 2021, w tym i kwestia zabezpieczenia środków z przeznaczeniem na realizację programu [...] – objęte były przecież nadzorem co do legalności / zgodności z prawem ze strony Wojewody Małopolskiego. Przedmiotowe Programy zostały przekazane Wojewodzie Małopolskiemu, opublikowane w Dzienniku Urzędowym – nie wywołujących jakichkolwiek uwag - stąd skoro pozytywnie przeszły proces nadzoru prawnego, toteż nie znajduje się tytułu do twierdzenia by powyższa kwestia rozdysponowania środków finansowych była sprzeczna z brzmieniem ustawy o ochronie zwierząt.

(akta kontroli str. 201-207)

Najwyższa Izba Kontroli zwraca uwagę, że przez określenie sposobów wydatkowania należy rozumieć wskazanie konkretnych form ich wykorzystania, ukierunkowanych na osiągnięcie celów programu. Koniecznym jest więc dokonanie przez radę gminy co najmniej podziału tych środków na poszczególne zadania ujęte w programie (jako że to stanowi o realności realizacji poszczególnych zadań objętych programem) lub wykonawców i określenie jak będą one rozdysponowywane. Na marginesie należy dodać, że z powołanego w wyjaśnieniach wyroku w sprawie II SA/Kr 205/18 wynika, że wskazanie kwoty łącznej jest naruszeniem prawa, lecz nie na tyle istotnym by stanowiło podstawę uchylenia uchwały w całości (co zresztą powołuje Wójt w wyjaśnieniach), z kolei orzeczenie II SA/GI 1044/23, wskazuje iż rada gminy w uchwale w sposób prawidłowy określiła wysokość środków przeznaczonych na realizację programu oraz sposób wydatkowania tych środków „do każdego bowiem zadania została *”przypisana”* określona kwota. Ale zrealizowano to w sposób *”zadaniowy”*.” Natomiast projekty Programów na lata 2020 i 2021, a następnie podjęte uchwały przez Radę Gminy Szczurowa w tej sprawie, nie zawierały przypisania do każdego zadania kwoty. Należy zauważyć, że opisywana nieprawidłowość w programach na lata 2022-2024 została usunięta - do wymienionych w nich zadań zostały przypisane określone kwoty.

2. W latach 2019–2024 programy opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt na terenie Gminy Szczurowa nie zawierały zapisów dotyczących: rejestracji miejsc bytowania i dokarmiania kotów wolno żyjących oraz oceny liczebności populacji takich kotów, które znajdują się pod opieką gminy, co było działaniem nierzetelnym. Stosownie do opracowanych przez Głównego Lekarza Weterynarii „Zasad dobrych praktyk w sprawie programów opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt, uchwalanych przez rady gminy” populacja kotów wolno żyjących powinna być oszacowana w celu stworzenia odpowiedniego systemu zapewnienia karmy dla kotów. W odniesieniu do kotów wolno żyjących w programach przygotowanych na lata 2019-2024 umieszczono postanowienia dotyczące opieki nad nimi, tj.: zakup karmy dla zapewnienia dokarmiania kotów przy udziale społecznych opiekunów oraz poddawanie dokarmianych kotów sterylizacji i kastracji. W latach 2019-2021 dodatkowo umieszczono w programach zapis o zapewnieniu pomocy weterynaryjnej rannym i chorym kotom wolno żyjącym. W każdym programie wskazano, że „Gmina Szczurowa jest gminą typowo rolniczą i problem dziko żyjących kotów jest minimalny. W razie zgłoszenia takich przypadków zastosowane zostanie postępowanie, o którym mowa w ust.1”, tj. ww. działania z zakresu opieki nad kotami wolno żyjącymi.

W Programach nie określono jednak sposobu monitorowania populacji kotów wolno żyjących pozwalającego na określenie potrzeb w zakresie m.in. dokarmiania przy udziale społecznych opiekunów, oraz kontroli wydatków ponoszonych na te zadania. W szczególności, populacja kotów wolno żyjących powinna być oszacowana w celu stworzenia odpowiedniego systemu zapewnienia karmy dla kotów oraz przyjęcia adekwatnych działań w zakresie kontroli ich rozrodczości, zwłaszcza w sytuacji gdy Gmina dokarmiała koty wolno żyjące oraz prowadziła ich sterylizację/kastrację, a planowane wydatki, poza 2019 r. (wówczas 4 tys. zł na karmę), w programach były ujęte w kwotach ogólnych.

(akta kontroli str. 7, 25, 42, 58, 76, 91, 104)

Wójt Gminy wyjaśnił, że: „Gmina Szczurowa w opozycji do powyższego – prezentuje stanowisko, iż wypełniła wymogi, o których mowa w art. 11a ust. 2 pkt 2 ustawy o ochronie zwierząt w temacie: opieka nad wolno żyjącymi kotami, w tym ich dokarmianie. Na powyższe odpowiada przecież zapis § 6 Programu – cyt. „Opieka nad wolno żyjącymi kotami obejmuje: 1) zakup karmy dla zapewnienia dokarmiania kotów przy udziale społecznych opiekunów; 2) poddawanie dokarmianych kotów wolno żyjących sterylizacji i kastracji”.

Odnosząc się do nieokreślenia w programach konkretnych środków finansowych oraz sposobu wydatkowania tych środków na realizację zadań związanych z opieką nad wolno żyjącymi kotami, w sytuacji przewidywania udziału społecznych opiekunów kotów Wójt złożył tożsame wyjaśnienia jak w nieprawidłowości nr 1, w związku z czym uwagi NIK są w tym zakresie aktualne.

(akta kontroli str. 201-207)

Najwyższa Izba Kontroli nie kwestionuje wypełnienia obligatoryjnych wymogów art. 11a ust. 2 pkt 2 uoz zwraca jednak uwagę, że program opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt jako akt prawa miejscowego powinien wskazywać konkretne sposoby działania zmierzające do osiągnięcia ustawowo wyznaczonych celów, a nie cechować się dużym stopniem ogólności, a rzetelnie opracowany wymaga oceny populacji w celu stworzenia odpowiedniego systemu zapewnienia karmy dla kotów oraz przyjęcia adekwatnych działań w zakresie kontroli ich rozrodczości.

3. Zezwolenia nr UG.II.6140.2.2.2016 z 18 lutego 2016 r. dla Przedsiębiorstwa Usług Komunalnych w Tarnowie oraz nr UG.II.6140.2.2.2020 z 13 stycznia 2020 r. dla Fundacji Straż Obrony Praw Zwierząt nie zawierały określonych wprost wymagań w zakresie jakości usług objętych zezwoleniem, w tym: norm zagęszczenia, norm żywienia, liczebności i kwalifikacji personelu, procedur przyjmowania i ewidencji zwierząt, czym naruszono art. 9 ust. 1 pkt 4 ucpg.

(akta kontroli str. 134-139)

Wójt wyjaśnił, że „Rekomendacja zostanie wykonana. W wydawanych zezwoleniach zostaną wpisane wymagania w zakresie jakości usług objętych zezwoleniem.”

(akta kontroli str. 201-207)

4. Umowa podpisana z podmiotem prowadzącym schronisko Azyl w 2019 r. przewidywała wyłącznie odławianie, transport oraz utrzymanie w schronisku bezdomnych psów. Powyższa umowa nie obejmowała kotów, co było niezgodne z art. 11 ust. 1 uoz, według którego Gmina zobowiązana jest zapobiegać bezdomności wszystkich zwierząt (w tym kotów) i zapewnić opiekę bezdomnym zwierzętom oraz ich wyłapywanie.

(akta kontroli str. 158-192)

Wójt wyjaśnił, że „Ze względu na nieuwagę umowa ze schroniskiem podpisana na 2019 r. pomijała koty. W późniejszych latach wyeliminowano tą nieprawidłowość.

(akta kontroli str. 201-207)

5. W latach 2019-2020 umowy z podmiotami prowadzącymi schronisko w sprawie wykonywania usług odławiania, transportu oraz utrzymania w schronisku bezdomnych zwierząt nie zawierały wskazanego czasu reakcji od momentu zgłoszenia do momentu odłowienia zwierzęcia, co było działaniem nierzetelnym. W ocenie NIK brak takich postanowień umownych mogło utrudniać zapobieganie bezdomności zwierząt i zapewnienie opieki bezdomnym zwierzętom oraz ich wyłapywanie, czyli zadań własnych gminy, o których mowa w art. 11 ust. 1 uoz.

(akta kontroli str. 158-192)

Wójt wyjaśnił, że: „Gmina Szczurowa nie podziela stanowiska wyrażonego w zapytaniu. Współpraca z podmiotami realizującymi usługę odławiania, transportu oraz utrzymania w schronisku bezdomnych zwierząt przebiegała prawidłowo – stąd nie ma tytułu do twierdzenia o „utrudnianiu procesu zapobiegania bezdomności, czy zapewniania opieki bezdomnym zwierzętom”. Nadto istotnie umowy z lat 2019 – 2020 zawierały zapis: „W ramach przedmiotu umowy Wykonawca zobowiązuje się do: podejmowania całodobowo – każdorazowo na zgłoszenie uprawnionych przedstawicieli Zamawiającego - interwencji polegających na wyłapywaniu, przewiezieniu i umieszczeniu w Azylu” – stąd potwierdza on, iż nie ma tytułu do twierdzenia, iż jakkolwiek proces zapobiegania bezdomności, czy zapewniania opieki bezdomnym zwierzętom – był utrudniany”.

(akta kontroli str. 201-207)

Najwyższa Izba Kontroli zwraca uwagę, że w przypadku świadczenia usług odławiania bezdomnych zwierząt, czas reakcji jest istotnym elementem zawartej umowy, ponieważ zwierzęta bezdomne mogą stwarzać zagrożenie dla siebie (np. komunikacyjne), dla ludzi (np. w przypadku zwierząt agresywnych), a Gmina zawierając umowy powinna zabezpieczyć należytą realizację zadań publicznych, o których mowa w art. 11 ust. 1 uoz, w tym wyłapywanie bezdomnych zwierząt. NIK zauważa, że Gmina od 2021 r. wprowadziła stosowne postanowienia w tym zakresie.

6. W latach 2019-2022 umowy z podmiotami prowadzącymi schronisko w sprawie wykonywania usług odławiania, transportu oraz utrzymania w schronisku bezdomnych zwierząt nie przewidywały kar umownych za niewykonanie lub nienależyte wykonanie umowy, co było działaniem nierzetelnym (umowy zawarte latach 2023-2024 przewidywały już kary umowne). Brak takich postanowień umownych mogło utrudniać egzekwowanie od schroniska wykonania zobowiązań umownych przyjętych przez podmioty prowadzące schronisko, a w konsekwencji zgodnego z umową realizacji zadań własnych gminy, o których mowa w art. 11 ust. 1 uoz.

(akta kontroli str. 158-192)

Wójt wyjaśnił, że: „Do umów z lat 2019-2020 zawartymi ze schroniskami nie wpisano kar umownych, zgodnie z przepisami prawa nie ma obowiązku wskazywania kar umownych w podpisywanych umowach. W późniejszych umowach znalazł się zapis: „W przypadku wystąpienia szkody wynikłej z niewykonania lub nienależytego wykonania umowy - bez uzasadnionej przyczyny - Gmina może nałożyć na MPGK karę umowną w wysokości 100 zł za każde niewykonanie usługi”.

(akta kontroli str. 201-207)

7. Gmina, podpisując w latach 2019-2024 umowy z podmiotami prowadzącymi schronisko w sprawie wykonywania usług odławiania, transportu oraz utrzymania w schronisku bezdomnych zwierząt, nie zapewniła sobie prawa do kontroli realizowanego przez schronisko zadania na miejscu wynikającego z podpisanej umowy, co było działaniem nierzetelnym. Brak takich postanowień umownych mogło utrudniać egzekwowanie od schroniska realizacji zadań polegających na zapewnieniu warunków bytowych zwierząt i stopnia realizacji przyjętych przez podmiot prowadzący schronisko zobowiązań (znakowania, obowiązkowej kastracji/sterylizacji, opieki weterynaryjnej, adopcji).

(akta kontroli str. 158-192)

Wójt wyjaśnił, że: „W związku z niewskazaniem takiej konieczności w ustawie nie zostało to w określone w umowach, w razie wystąpienia takiej potrzeby, podejmowane zostaną kroki w tym zakresie.”

(akta kontroli str. 201-207)

8. W latach 2019-2024 w podpisanych z podmiotami prowadzącymi schroniska umowach w sprawie wykonywania usług odławiania, transportu oraz utrzymania w schronisku bezdomnych zwierząt Gmina nie nałożyła na schroniska obowiązku umieszczenia w umowach adopcji młodego (niedojrzałego płciowo) zwierzęcia zobowiązania nowego opiekuna do zapewnienia, że adoptowane zwierzę zostanie poddane sterylizacji/kastracji po osiągnięciu dojrzałości płciowej, a Gmina pokryje koszty tego zabiegu, co było działaniem nierzetelnym. W ocenie NIK brak takich postanowień umownych mógł utrudniać zapobieganie bezdomności zwierząt.

(akta kontroli str. 158-192)

Wójt wyjaśnił, że: „Zgodnie z podpisaną umową schronisko zobowiązane jest do wyłapania i opieki nad zwierzętami, w tym sterylizacji lub kastracji zwierząt – co wypełnia obowiązek po stronie Gminy Szczurowa zapobiegania bezdomności zwierząt i zapewnienia opieki bezdomnym zwierzętom oraz ich wyłapywania i wyklucza potrzebę wprowadzania zapisów jak w zapytaniu – albowiem na podstawie umowy schronisko przejmuje całość obowiązków związanych z poddaniem zwierzęcia sterylizacji/kastracji.”

(akta kontroli str. 201-207)

Najwyższa Izba Kontroli zwraca uwagę, że zwierzę za młode (niedojrzałe płciowo) do wykonania zabiegu kastracji/sterylizacji również może zostać wydane do adopcji. Kastracja/sterylizacja jest najlepszą metodą zapobiegania niekontrolowanego rozmnażania się zwierząt, a tym samym zapobiegania bezdomności.

9. W umowach podpisanych w latach 2019-2024 pomiędzy Gminą a podmiotami prowadzącymi schronisko nie zamieszczono:

- a) szczegółowego zakresu opieki weterynaryjnej bądź odwołania się do przepisów § 7 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia ws. wymagań weterynaryjnych dla schronisk z 2022 r.²⁷ lub wcześniej obowiązującego § 7 ust. 1 i 3 rozporządzenia ws. wymagań weterynaryjnych dla schronisk z 2004 r.²⁸;
- b) zobowiązania do otwarcia schroniska na współpracę z zewnątrz (np. wolontariat, organizacje pozarządowe mającymi w statucie ochronę zwierząt), służącej socjalizacji zwierząt, wyprowadzaniu na spacer, promocji i adopcji;
- c) zobowiązania podmiotu prowadzącego schronisko do aktywnego poszukiwania nowych właścicieli dla bezdomnych zwierząt i podania sposobów i typów działań, np. ogłoszenia w Internecie i mediach społecznościowych z rzetelnym opisem zwierzęcia (rasa, wiek, płeć, waga, znaki szczególne, kastracja/sterylizacja, szczepienia, nr czipa, opisu charakteru zwierzęcia i jego stosunku do ludzi i innych zwierząt) oraz stosowaniem mechanizmów motywujących do działań adopcyjnych;
- d) obowiązku prowadzenia dokumentacji dotyczącej losu zwierzęcia przez cały okres pobytu w schronisku oraz obowiązku przekazywania informacji w tym zakresie Gminie w związku z wypłatą wynagrodzenia za świadczone usługi;
- e) zobowiązania podmiotu prowadzącego schronisko do przedkładania dokumentacji rozliczeniowej i sprawozdawczej z realizowanego zadania,

co było działaniem nierzetelnym. Brak wskazanych postanowień w umowach mogło utrudniać egzekwowanie od schroniska właściwej realizacji zadania polegającego na zapobieganiu bezdomności zwierząt i zapewnieniu opieki bezdomnym zwierzętom oraz ich wylapywania, czyli zadań własnych gminy, o których mowa w art. 11 ust. 1 uoz.

(akta kontroli str. 158-192)

Wójt wyjaśnił, że: „Zgodnie ze statutem schroniska i Programem opieki nad zwierzętami schronisko jest zobowiązane do wykonywania ww. zadań, dlatego też w umowie nie wymagano tego. Na każde zgłoszenie gminy schronisko przedstawia raporty.”

(akta kontroli str. 201-207)

Najwyższa Izba Kontroli zauważa, że wprawdzie statut schroniska jest aktem regulującym realizację zadań schroniska, jednak nie określa on zobowiązań podmiotu prowadzącego schronisko wobec Gminy z tytułu realizacji zadań własnych jst, natomiast programy opieki nad zwierzętami i zapobiegania bezdomności zwierząt są aktami prawa miejscowego, tj. źródłem powszechnie obowiązującego prawa Rzeczypospolitej Polskiej na obszarze działania organów, które je ustanowiły – w wypadku Gminy Szczurowa, na obszarze tej gminy. W związku z wykonaniem zadań własnych, Gmina Szczurowa zawarła umowy ze schroniskami spoza jej obszaru, położonymi na terenie Miasta Tarnów bądź Gminy Rzeszawa.

²⁷ Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie szczegółowych wymagań weterynaryjnych dla prowadzenia schronisk dla zwierząt z dnia 20 stycznia 2022 r. (Dz. U. z 2022 r., poz. 175, ze zm.)

²⁸ Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie szczegółowych wymagań weterynaryjnych dla prowadzenia schronisk dla zwierząt z dnia 23 czerwca 2004 r. (Dz. U. z 2004 r., Nr 158, poz. 1657 – obowiązujące do 26 stycznia 2023 r.)

OCENA CZĄSTKOWA

Gmina, co do zasady, należycie wykonywała swoje obowiązki w zakresie uchwalenia i wykonania Programu opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt. Zastrzeżenia NIK budzą jednak zapisy umów podpisanych ze schroniskami, które zdaniem NIK nie zabezpieczały należycie interesów Gminy.

OBSZAR

2. Realizacja zadań z zakresu opieki nad bezdomnymi zwierzętami i zapobiegania bezdomności oraz nadzór nad wykonaniem tych zadań

Opis stanu faktycznego

2.1. W latach 2019-2024 nie organizowano w Gminie akcji wyłapywania zwierząt bezdomnych. Zwierzęta te wyłapywane były w drodze indywidualnych zgłoszeń. Liczba zidentyfikowanych zwierząt bezdomnych równa była liczbie zwierząt odłowionych i przekazanych do Schroniska, z wyjątkiem siedmiu kotów wolno żyjących, które odłowiono, wysterylizowano/wykastrowano i wypuszczono.

(akta kontroli str. 209, 7)

Wójt oświadczył, że: „W przypadku zgłoszenia podejrzenia bezdomnego zwierzęcia, przed jego odłowieniem, pracownik Urzędu Gminy kontaktował się z sąsiadami i sołtysem w celu ustalenia, czy zwierzę faktycznie jest bezdomne”.

(akta kontroli str. 209)

Na terenie Gminy wystąpiły dwa przypadki znęcania się nad zwierzętami, w sprawie których dochodzenie prowadził Posterunek Policji w Szczurowej. Postępowania te były nadzorowane przez Prokuraturę Rejonową w Brzesku. W 2021 r. postępowanie dotyczyło znęcania się nad trzema psami rasy mieszanej poprzez utrzymywanie tych zwierząt w niewłaściwych warunkach bytowania w stanie rażącego zaniedbania i niechlujstwa, bez dostępu do wody i pożywienia przez okres wykraczający poza minimalne potrzeby właściwe dla danego gatunku. Sprawcą przedmiotowego czynu była właścicielka zwierząt. W 2022 r. postępowanie dotyczyło znęcania się nad kotem w ten sposób, że sprawca próbował skrócić mu kark, łapał go za przednie i tylne łapy, po czym próbował go rozciągać, w wyniku czego kot doznał obrażeń w postaci złamania trzonów kości promiennej i łokciowej łapy prawej oraz zwichnięcia stawu łokciowego łapy lewej ze znacznym przemieszczeniem powierzchni stawowych. Sprawcą przedmiotowego czynu był członek rodziny właściciela zwierzęcia. Na terenie Gminy nie występowały inne karalne przypadki znęcania się nad zwierzętami oraz wypuszczania psów przez właścicieli bez możliwości kontroli nad nimi.

(akta kontroli str. 209, 378-380)

Na podstawie kontroli 20 losowo wybranych zwierząt zgłoszonych do wyłapania ustalono, że zgłoszenia bezpośrednio dokonywali mieszkańcy albo sołtysi i w każdym przypadku sporządzana była notatka służbowa przez pracownika Urzędu Gminy, a zgłoszenie przekazywane było do Schroniska. Do każdej notatki służbowej dołączona była kopia faktury wystawiona przez Schronisko za odłowienie, przewiezienie i przetrzymywanie zwierzęcia. W 17 przypadkach data zgłoszenia była taka sama jak data odłowienia. W pozostałych czterech przypadkach powodami kilku dniowej zwłoki (2-3 dni) w odłowieniu zwierzęcia była niemożność złapania zwierzęcia i pozostawienie klatek pułapek.

(akta kontroli str.224, 228-270)

Do Urzędu Gminy nie wpłynęły żadne skargi oraz wnioski związane z nieprawidłowościami w postępowaniu pracowników Urzędu Gminy w zakresie odławiania bezdomnych zwierząt.

(akta kontroli str. 223)

2.2. Na próbie 20 losowo wybranych zwierząt odłowionych w latach 2019-2024 ustalono, że:

- a) odłowieniem, przewiezieniem i opieką zajmowało się Schronisko, z którym Gmina miała podpisaną umowę;
- b) Schronisko przekazywało informacje do Gminy o nadanym numerze chip. Na tej podstawie w Urzędzie Gminy prowadzona była ewidencja odłowionych zwierząt;
- c) Urząd Gminy nie miał informacji na temat daty przeprowadzonej kastracji/sterylizacji.

(akta kontroli str. 274-351)

Wójt Gminy wyjaśnił, że: „W latach 2019-2024 Gmina Szczurowa nie prowadziła rejestru informacji dotyczących kastracji lub sterylizacji zwierząt bezdomnych odłowionych przez Schronisko. Zgodnie z zapisami umowy zawartej pomiędzy Gminą a Schroniskiem, Schronisko miało obowiązek wykonywania powyższych zabiegów po 14 dniowym okresie kwarantanny.”

(akta kontroli str. 271-273)

Pracownicy Urzędu Gminy po przyjęciu zgłoszenia o zagubionym zwierzęciu poszukiwali dotychczasowych właścicieli poprzez zamieszczanie informacji na stronie internetowej Urzędu, portalu społecznościowym oraz kontaktowali się z sołtysami oraz mieszkańcami we właściwej miejscowości. Poszukiwanie nowych właścicieli dla odłowionych zwierząt Gmina, na podstawie podpisanej umowy o świadczenie usług wyłapywania, przyjmowania oraz opieki nad zwierzętami, powierzyła Schronisku, które m.in. umieszczało na stronie internetowej Schroniska listy wszystkich zwierząt z terenu Gminy wraz ze zdjęciami i podstawowymi informacjami.

(akta kontroli str. 271-273, 302-303, 336, 341-343)

2.3. Gmina nie korzystała z innych miejsc do przetrzymywania zwierząt bezdomnych, poza Schroniskiem, z którym miała podpisaną umowę.

(akta kontroli str. 227)

2.4. Gmina nie prowadziła rejestru kotów wolno żyjących. W latach 2019-2020 Gmina dokarmiała koty wolnożyjące poprzez zakup karmy. W 2022 r. na zlecenie Gminy Schronisko wykonało zabiegi kastracji i sterylizacji dla 4 kotów wolnożyjących, natomiast w 2023 r. dla 3 kotów wolnożyjących. Po zabiegu zwierzęta zostały wypuszczone w dotychczasowe miejsce bytowania.

(akta kontroli str. 352-359, 362-365)

Wójt Gminy wyjaśnił, że: „Gmina Szczurowa nie przekazywała środków na dokarmianie kotów wolnożyjących, ponieważ nie zauważono takich potrzeb. Zarówno mieszkańcy, jak i sołtysi nie zgłaszali takich konieczności. W opiece nad kotami wolnożyjącymi nie brały udziału inne podmioty. Pracownicy Urzędu Gminy monitorowali populację kotów poprzez stały kontakt z sołtysami, z którymi przeprowadzali wywiady na temat występowania problemu wzrostu populacji kotów wolnożyjących. Problem wzrostu populacji nie występował, a działania Gminy w tym zakresie były sporadyczne – adekwatne do zaobserwowanych i zgłaszanych potrzeb.”

(akta kontroli str. 354, 360-361)

W Programach opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności w Gminie w latach 2020-2024 nie wyszczególniono kwot przeznaczonych tylko na koty wolnożyjące. Jedynie w Programie na 2019 r. taka kwota została wskazana na zakup karmy (plan 4 tys. zł, wykonanie 1 327,16 zł). W pozostałych latach (2020-2024) na opiekę nad kotami wolnożyjącymi wydano odpowiednio: 117,48 zł (na zakup karmy), 0 zł, 1500 zł na kastrację/sterylizację, 1800 zł na kastrację/sterylizację oraz 0 zł.

(akta kontroli str. 8-13, 24-120, 352-354)

2.5. Gmina nie prowadziła działań w zakresie usypiania ślepych miotów kotów wolnożyjących oraz właścicielskich. Usypianie ślepych miotów kotów bezdomnych wykonywano na podstawie uchwalonego przez Radę Gminy Programu opieki nad zwierzętami oraz zapobiegania bezdomności, przez lekarza weterynarii zatrudnionego w schronisku, z którym Gmina podpisywała umowę w każdym roku. Gmina zapewniła również całodobową opiekę weterynaryjną w przypadku zdarzeń drogowych z udziałem zwierząt bezdomnych i dzikich. W 2019 r. opieka taka była świadczona przez lekarza weterynarii (gabinet zlokalizowany w Szczurowej, ul. Lwowska 103c) na podstawie podpisanej umowy, a w latach 2020-2024 przez schroniska zgodnie z zawartymi umowami. W latach 2019-2020 wystąpiły po trzy zdarzenia drogowe z udziałem zwierząt, a w 2022 r. jedno zdarzenie. Gmina z tego tytułu poniosła odpowiednio koszty: 587,52 zł, 779,99 zł i 1500 zł. W pozostałych latach nie zaistniały takie zdarzenia.

(akta kontroli str. 6, 366-373, 376-377)

2.6. Gmina nie ustaliła planu znakowania oraz sterylizacji lub kastracji zwierząt właścicielskich i wolnożyjących. Podobnie, nie wprowadzono zachęt finansowych dla właścicieli zwierząt w przypadku ich kastracji. Wójt wyjaśnił, że są to zadania fakultatywne, wiążące się z dużymi nakładami finansowymi, na pokrycie których Gmina nie posiada środków finansowych. Zadeklarował, że w przypadku pojawienia się dotacji na ww. cele, Gmina wzięłaby taką możliwość pod uwagę.

(akta kontroli str. 360-361)

2.7. Program opieki nad zwierzętami oraz zapobiegania bezdomności zwierząt w Gminie w latach 2019 – 2024 przewidywał prowadzenie działań informacyjno-edukacyjnych w zakresie opieki nad zwierzętami realizowane poprzez propagowanie wiedzy w zakresie odpowiedzialnej i właściwej opieki nad zwierzętami, ich humanitarnego traktowania, adopcji i sterylizacji. Działania edukacyjne miały na celu podniesienie świadomości mieszkańców zarówno dzieci, jak i dorosłych w zakresie prawidłowych postaw wobec zwierząt i obowiązków wynikających z ich posiadania.

(akta kontroli str. 24-120)

Wójt Gminy wyjaśnił, że: „Gmina podejmowała działania informacyjno-edukacyjne poprzez zamieszczanie na stronie internetowej Urzędu Gminy oraz na tablicach informacyjnych w budynku Urzędu ulotki z informacją, jak należy zachować się w sytuacji znalezienia zwierzęcia, którego właściciela nie można ustalić oraz jak postąpić w wypadku zdarzeń drogowych z udziałem zwierząt. Mieszkańcy byli informowani pod jaki numer telefonu należy zgłaszać interwencje, również poza godzinami pracy Urzędu Gminy. Materiały edukacyjne służyły poszerzeniu wiedzy mieszkańców na temat traktowania zwierząt, odpowiedzialności właścicielskiej i zapobieganiu bezdomności zwierząt. Ulotki były udostępniane w okresie wiosennym i zimowym. Nie poniesiono z tego tytułu kosztów.” W toku kontroli NIK, stwierdzono, że na stronach internetowych Urzędu Gminy znajdowały się powyższe informacje.

(akta kontroli str. 123-132, 381-394, 487-496)

W latach 2019-2024 Gmina nie inicjowała działań edukacyjnych w prowadzonych przez nią szkołach oraz nie współdziałała z innymi podmiotami na rzecz realizacji Programu opieki nad zwierzętami i zapobiegania bezdomności.

(akta kontroli str. 381-382)

2.8. Rozliczenia ze Schroniskami następowały na podstawie faktur wystawianych przez schroniska zgodnie z ustaleniami zawartymi w umowach. Jedynie w 2019 r. opłaty uzależnione były od długości pobytu zwierzęcia w schronisku. W pozostałych latach objętych kontrolą opłaty były jednorazowe.

W 2019 r. Schronisko otrzymywało wynagrodzenie, na które składały się następujące wartości:

- za zapewnienie w Azylu miejsca dla psów z terenu Gminy - kwota ryczałtowa 220 zł brutto za każdy miesiąc,
- za każdą godzinę trwania interwencji 75 zł brutto oraz 4 zł brutto za 1 km
- stawka miesięczna za pobyt w Azylu jednego psa:
 - 500 zł brutto miesięcznie za pierwszy miesiąc pobytu,
 - 300 zł brutto za każdy kolejny miesiąc pobytu,
 - 280 zł brutto za sterylizację/kastrację psa,
 - 30 zł brutto za znakowanie elektroniczne za pomocą mikroprocesora psa.

W 2019 r. podpisano umowę z lekarzem weterynarii, w której określono cenę dojazdu na miejsce zdarzenia drogowego (0,8358 zł/km), godziny pracy lekarza weterynarii (45,5 zł), eutanazji (cena zależna od wagi, od 60 do 100 zł), sterylizacji (cena zależna od wagi, od 150 do 250 zł), kastracji psa (80 zł), sterylizacji kotki (120 zł), szczepień (od 30 do 35 zł), usypiania ślepych miotów (50 zł), pobytu zwierzęcia w lecznicy (30 zł/doba).

W 2020 r. opłaty za utrzymanie w Schronisku Borek wynosiły:

- dla jednego psa 1600 zł brutto, bez względu na długość pobytu zwierzęcia w schronisku,
- dla jednego kota 800 zł brutto, bez względu na długość pobytu zwierzęcia w schronisku,
- cena jednostkowa za wyłapanie, sterylizację i wypuszczenie 1 kota wolno żyjącego 300 zł brutto,
- wyjazd do zwierząt dziko żyjących poszkodowanych w wypadkach komunikacyjnych - 350 zł brutto.

W 2021 roku opłaty za utrzymanie w Schronisku Azyl Tarnów wynosiły:

- dla jednego psa 1500 zł brutto, bez względu na długość pobytu zwierzęcia w schronisku,
- dla jednego kota 750 zł brutto, bez względu na długość pobytu zwierzęcia w schronisku,
- wyjazd do zwierząt dziko żyjących poszkodowanych w wypadkach komunikacyjnych - 600 zł brutto.

W 2022 roku opłaty za utrzymanie w Schronisku Azyl Tarnów wynosiły:

- dla jednego psa 1500 zł brutto, bez względu na długość pobytu zwierzęcia w schronisku,
- dla jednego kota 750 zł brutto, bez względu na długość pobytu zwierzęcia w schronisku,
- wyjazd do zwierząt dziko żyjących poszkodowanych w wypadkach komunikacyjnych - 600 zł brutto,

- cena jednostkowa za wylapanie, sterylizację/kastrację i wypuszczenie 1 kota wolno żyjącego - 350 zł brutto.

W 2023 roku opłaty za utrzymanie w Schronisku Azyl Tarnów wynosiły:

- dla jednego psa 1800 zł brutto, bez względu na długość pobytu zwierzęcia w schronisku,
- dla jednego kota 900 zł brutto, bez względu na długość pobytu zwierzęcia w schronisku,
- wyjazd do zwierząt dziko żyjących poszkodowanych w wypadkach komunikacyjnych - 800 zł brutto,
- cena jednostkowa za wylapanie, sterylizację/kastrację i wypuszczenie 1 kota wolno żyjącego - 600 zł brutto.

W 2024 roku opłaty za utrzymanie w Schronisku Azyl Tarnów wynosiły:

- dla jednego psa 2100 zł brutto, bez względu na długość pobytu zwierzęcia w schronisku,
- dla jednego kota 1050 zł brutto, bez względu na długość pobytu zwierzęcia w schronisku,
- wyjazd do zwierząt dziko żyjących poszkodowanych w wypadkach komunikacyjnych - 930 zł brutto,
- cena jednostkowa za wylapanie, sterylizację/kastrację i wypuszczenie 1 kota wolno żyjącego - 700 zł brutto.

(akta kontroli str. 158-192, 366-369, 395-399)

Płatności dokonywane były na podstawie faktur wystawianych przez schroniska. Faktury te były poprzedzone interwencją podjętą przez schroniska, a następnie wnioskiem o wystawienie faktury. W latach 2019-2024 r. wydatki brutto wyniosły odpowiednio: 39 tys. zł, 54,4 tys. zł, 32,5 tys. zł, 36,7 tys. zł, 76,5 tys. zł, 6,95 tys. zł brutto (na dzień 31.03.2024 r.). Ewidencję płatności dla schronisk prowadzono w rozdziałach 01095, 90013 i 90095 oraz kontach księgowych 401 „Zużycie materiałów i energii”, 402 „Usługi obce”, 201 „Rozrachunki z dostawcami i odbiorcami”, 130 „Rachunek bieżący”, 998 „Zaangażowanie wydatków budżetowych”, 980 „Plan finansowy”.

(akta kontroli str. 395-400)

Na podstawie próby 40% faktur z każdego roku wystawionych przez schroniska na kwoty odpowiednio 14,8 tys. zł, 21,4 tys. zł, 13 tys. zł, 12,7 tys. zł, 28,3 tys. zł i 2,5 tys. zł ustalono, że wydatki dokonywano zgodnie z przepisami prawa i regulacjami wewnętrznymi, w tym zawartymi umowami oraz rzetelnie je rozliczono.

(akta kontroli str. 412)

Gmina nie otrzymywała rocznych, podsumowujących rozliczeń ze schronisk. Co roku występowano do schronisk o potwierdzenie stanu liczbowego zwierząt odłowionych i przetrzymywanych w schronisku. Nie prowadzono kontroli spełnienia przez schroniska warunków określonych w zezwoleniu na jego prowadzenie, gdyż takiego uprawnienia nie zamieszczono w umowach zawartych ze schroniskami. Jednostki podległe Gminie nie brały udziału w odławianiu i opiece nad bezdomnymi zwierzętami. Wójt nie miał informacji o wynikach kontroli innych organów w schroniskach, z którymi podpisano umowy.

(akta kontroli str. 395-399, 401-409)

2.9. W Programach uchwalonych w latach 2019-2024, ani w innych procedurach kontroli zarządczej nie przyjęto mierników realizacji zadań określonych w Programach (mierników produktów, mierników rezultatu) – szerzej w sekcji *Stwierdzone*

nieprawidłowości. Gmina nie prowadziła analiz porównawczych dotyczących zmniejszenia liczby bezdomnych zwierząt oraz wpływu na zmniejszenie wydatków ponoszonych na zwierzęta bezdomne. Gmina nie dokonywała również analizy skuteczności zaplanowanych działań na rzecz zapobiegania bezdomności zwierząt oraz efektywności wydatków przeznaczanych na ten cel.

(akta kontroli str. 395-399)

2.10. Wójt Gminy wyjaśnił, że „W trakcie realizacji działań z zakresu zapobiegania bezdomności zwierząt oraz opieki nad zwierzętami bezdomnymi w Gminie nie wystąpiły trudności i problemy z ich realizacją”.

(akta kontroli str. 395-399)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

W Programach uchwalonych w latach 2019-2024 nie przyjęto mierników realizacji zadań określonych w programach opieki nad zwierzętami bezdomnymi i zapobiegania bezdomności zwierząt (mierników produktów i mierników rezultatu), co było niezgodne ze standardem B.6 zamieszczonym w Komunikacie nr 23 Ministra Finansów z 16 grudnia 2009 r. w sprawie standardów kontroli zarządczej dla sektora finansów publicznych²⁹. Zgodnie z art. 68 ust. 1 i ust. 2 pkt 1, 2, ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych³⁰ kontrolę zarządczą w jednostkach sektora finansów publicznych stanowi ogół działań podejmowanych dla zapewnienia realizacji celów i zadań w sposób zgodny z prawem, efektywny, oszczędny i terminowy, celem kontroli zarządczej jest zapewnienie w szczególności zgodności działalności z przepisami prawa oraz procedurami wewnętrznymi, skuteczności i efektywności działania, ochrony zasobów. Biorąc pod uwagę określoną w art. 68 ust. 1 ustawy definicję kontroli zarządczej, za najistotniejszy element kontroli zarządczej w jednostce samorządu terytorialnego należy uznać system wyznaczania celów i zadań dla samorządowych jednostek organizacyjnych, a także system monitorowania realizacji wyznaczonych celów i zadań. Cele i zadania należy określać jasno i w co najmniej rocznej perspektywie. Ich wykonanie należy monitorować za pomocą wyznaczonych mierników. Zaleca się przeprowadzanie oceny realizacji celów i zadań uwzględniając kryterium oszczędności, efektywności i skuteczności.

(akta kontroli str. 395-399)

Wójt wyjaśnił, że: „Mierniki produktu i rezultatu zostaną opracowane”.

(akta kontroli str. 497)

OCENA CZĄSTKOWA

NIK pozytywnie ocenia realizację przez Gminę zadań polegających na zapobieganiu bezdomności, w tym wylapywaniu zwierząt bezdomnych, jak również finansowanie zadania w zakresie opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania ich bezdomności. Zastrzeżenia NIK budzi nieokreślenie mierników dla realizacji zadań określonych w programach opieki nad zwierzętami.

²⁹ Dz. Urz. MF z 2009 r., Nr 15, poz. 84.

³⁰ Dz.U. z 2023 r. poz. 1270, ze zm.

IV. Uwagi i wnioski

Uwagi Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag.

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące wnioski:

- Wnioski
1. Uwzględnienie w programach opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt zapisów dotyczących zapewnienia rejestracji miejsc bytowania i dokarmiania kotów wolno żyjących oraz monitorowania liczebności populacji kotów, służących ustaleniu adekwatnych działań związanych z ich dokarmianiem i kontrolą ich rozrodczości.
 2. Uwzględnienie w zezwoleniach wydawanych dla schronisk wymagań w zakresie jakości usług objętych zezwoleniem, w tym: norm zagęszczenia, norm żywienia, liczebności i kwalifikacji personelu, procedur przyjmowania i ewidencji zwierząt.
 3. Uwzględnienie w umowach z podmiotami prowadzącymi schronisko czasu reakcji od momentu zgłoszenia do momentu odłowienia zwierzęcia.
 4. Uwzględnienie w umowach z podmiotami prowadzącymi schronisko prawa do kontroli realizowanego przez schronisko zadania wynikającego z podpisanej umowy.
 5. Uwzględnienie w umowach z podmiotami prowadzącymi schronisko obowiązku umieszczenia w umowach adopcji młodego (niedojrzałego płciowo zwierzęci) zobowiązania nowego opiekuna do zapewnienia, że adoptowane zwierzę zostanie poddane sterylizacji/kastracji po osiągnięciu dojrzałości płciowej.
 6. Uwzględnienie w umowach z podmiotami prowadzącymi schronisko szczegółowego zakresu opieki weterynaryjnej, zobowiązania do otwarcia schroniska na współpracę z zewnątrz oraz aktywnego poszukiwania nowych właścicieli dla bezdomnych zwierząt i podania sposobów i typów działań.
 7. Uwzględnienie w umowach z podmiotami prowadzącymi schronisko obowiązku prowadzenia dokumentacji dotyczącej losu zwierzęcia przez cały okres pobytu w schronisku oraz obowiązku przekazywania informacji w tym zakresie Gminie, jak również zobowiązania podmiotu prowadzącego schronisko do przedkładania dokumentacji rozliczeniowej i sprawozdawczej z realizowanego zadania.
 8. Ustalenie mierników realizacji zadań określonych w programach opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Krakowie. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Kraków, 28 czerwca 2024 r.

Kontroler

Mariusz Pindral

Główny specjalista kontroli państwowej

Signed by /
Podpisano przez:

Mariusz Pindral

Date / Data:
2024-06-28
11:06

DYREKTOR

Najwyższej Izby Kontroli

Delegatury w Krakowie

z up.

p.o. WICEDYREKTOR

Signed by /
Podpisano przez:

Marcin Kopec

Date / Data:
2024-06-28
11:13